ERZURUMLU EMRAH

Erzurum'un Tanbura köyünde bir ailenin Emrah adında bir çocuğu vardı. Emrah küçük yaşta babasını kaybettiği için öksüz kalmıştı. Köyün bütün çocukları gibi o da çobanlık yapıyordu. Akşama kadar kırlarda bayırlarda dolaşıp çiçekleri kokluyor, kuş cıvıltılarını dinliyordu. Atadan babadan duyduğu türküleri söylüyordu. Zaman zaman da kavalını çalıp coşuyordu.

Akşam olup eve gittiğinde evde bulunan sazı çalmayı öğrenmek için uğraşıyordu. Bu arada kendi kendine türküler uyduruyordu.

Yaz mevsimi böyle gelip geçmiş, kış mevsimi kapıya dayanmıştı. Emrah bu aylarda da hem gezgin âşıklardan saz çalmasını öğreniyor hem de Hacı Haşıl Efendi'den ders alıyordu.

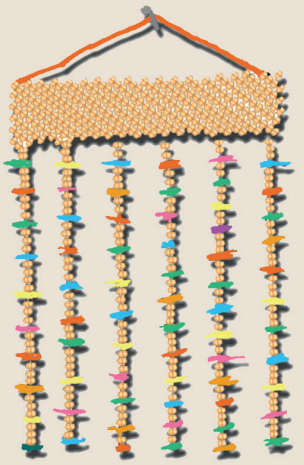
Bir kaç yıl sonra Hacı Haşıl Efendi "Oğlum Emrah, benim sana öğretebileceklerim bu kadar. Eğer daha fazla okumak istiyorsan Erzurum'a medreseye gitmen gerekir." dedi. Hocasının bu tavsiyesi Emrah'ı çok sevindirdi. Çünkü o da eğitimine devam etmek istiyordu.

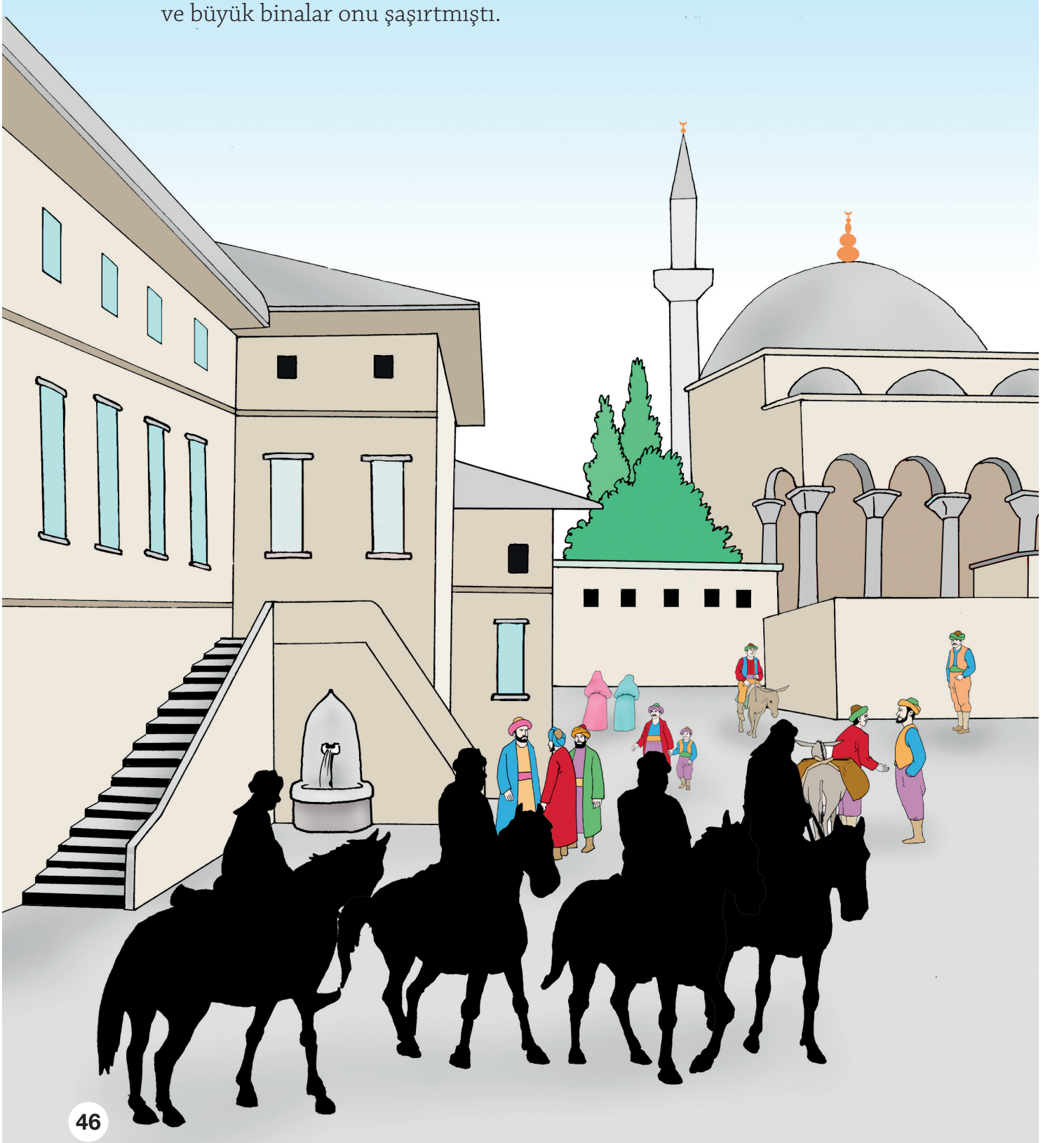
Emrah eve gelir gelmez hemen hocasının söylediklerini anasına anlattı. Anası da diğer akrabalarına haber verdi. Bütün akrabalar toplandıktan sonra durumu değerlendirdiler. Emrah'ın Erzurum'a gitmesine karar verdiler.

Emrah için hemen yol hazırlıklarına başlandı. Yeni elbiseleri giydirildi. Heybesi hazırlandı. Sazı da unutulmadı.

Ertesi sabah anasının ellerinden öptü, hayır duasını aldı. Diğer akraba ve komşuları ile de helalleşip vedalaştı. O gün Erzurum'a gideceklerle birlikte yola koyuldu.

Dağlara doğru yol aldılar. Akşam olunca bir handa mola verip dinlendiler. Ertesi sabah tekrar yola çıktılar. Akşama doğru Erzurum'a vardılar. Emrah meraklı bakışlarla etrafını seyretti. Çevredeki insan kalabalığı ve büyük binalar onu şaşırtmıştı.

Öğrenim göreceği medreseyi buldu. Hocanın odasına çıktı, selam verip elini öptü. Okumak için geldiğini söyledi.

Hoca onu alnından öptü: "Aferin oğlum! İlim, öğrenmek isteyenindir." dedi. Sonra bir görevli çağırıp kendisine yardımcı olunmasını istedi. Emrah'a kalacağı oda gösterildi.

Medresede okuyan öğrenciler, medresenin de içinde bulunduğu külliyenin bir bölümünü oluşturan odalarda kalıyorlardı. Emrah da bu odalardan birine yerleşti.

Böylece Emrah'ın hayatında yeni bir dönem başladı. Gündüzleri derslerine devam ediyordu. Akşamları sohbetleri dinliyor, okunan ilahilere katılıyordu.

O dönemde medreseler edebiyatın merkeziydi. Diğer edebiyat türleriyle birlikte öğrencilere şiir de öğretiliyordu. Emrah, en çok şiirle ilgili derslere ilgi duyuyordu.

Çocukluğundan beri edebiyata ilgi duyan Emrah, aldığı derslerin verdiği cesaretle kendi kendine şiirler yazmaya başladı.

Böylece aradan üç yıl geçti. Yazdığı şiirler çoğalmıştı ama onları kimseye göstermeye cesaret edemiyordu.

Bir gün yazdığı şiirleri edebiyat hocasına göstermeye karar verdi. Şiirleri okuyan hoca, Emrah'taki kabiliyeti hemen anladı "Aferin oğlum, yazmaya devam et." dedi.

Hocası bundan sonra Emrah'la yakından ilgilendi. Şiir konusunda ona daha derin bilgiler verip çeşitli şiir örnekleri gösterdi.

Zamanla diğer öğrenciler de Emrah'ın şiire ilgisini öğrendiler. Zaman zaman "Bize de bir şiir yaz." diye ona şaka bile yapıyorlardı.

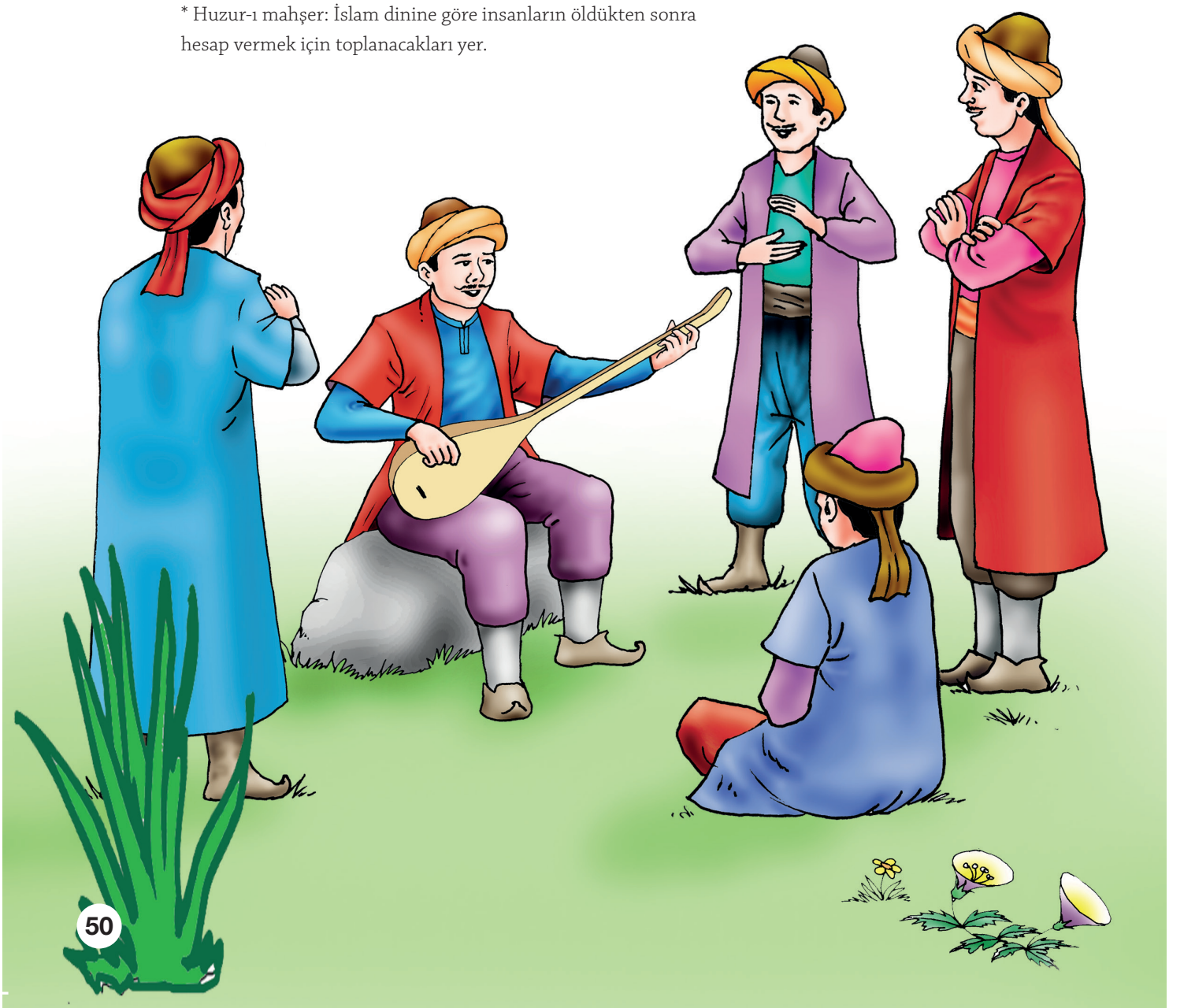
Emrah sadece şiir yazmakla kalmıyor, bunları besteliyordu. Çünkü çocukluğunda çok türkü söyleyip çok âşık atışması dinlemişti.

Bir gün medresedeki arkadaşlarını topladı. Onlara yazdığı yeni bir şiirini okudu:

Ne feryad edersin divane bülbül
Senin bu feryadın gülşene kalsın
Bu dünyada eremezsen murada
Huzur-ı mahşere* divane kalsın
...

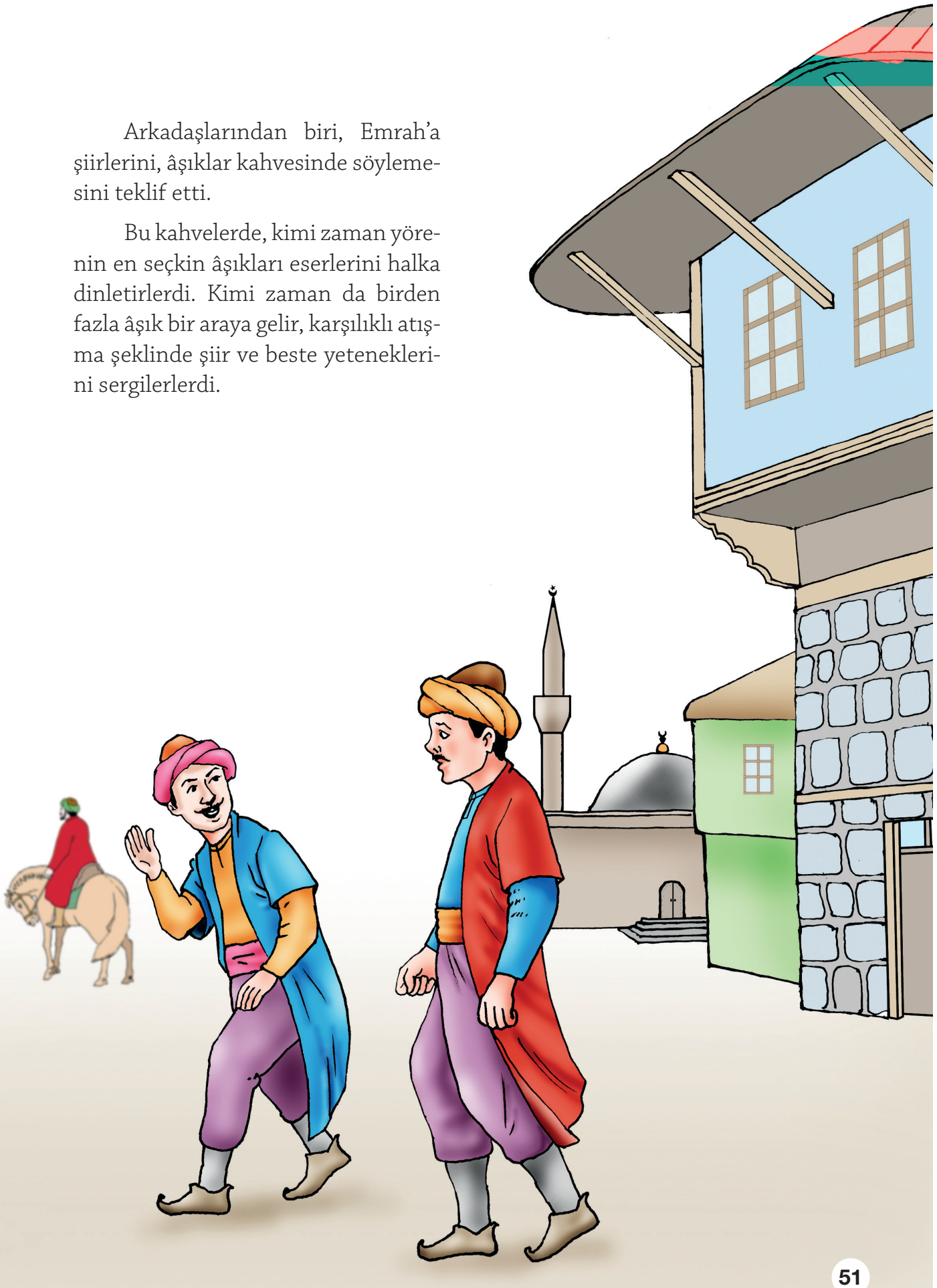
Arkadaşları Emrah'ın şiirini çok beğendiler.

* Huzur-ı mahşer: İslam dinine göre insanların öldükten sonra hesap vermek için toplanacakları yer.

Arkadaşlarından biri, Emrah'a şiirlerini, âşıklar kahvesinde söylemesini teklif etti.

Bu kahvelerde, kimi zaman yörenin en seçkin âşıkları eserlerini halka dinletirlerdi. Kimi zaman da birden fazla âşık bir araya gelir, karşılıklı atışma şeklinde şiir ve beste yeteneklerini sergilerlerdi.

Emrah ve arkadaşları kahvehaneye geldiler. Kahvehanenin yarısından fazlası doluydu. Selam verip boş olan bir yere oturdular. Onlar oturur oturmaz hemen kahvehaneci yanlarına geldi: “Oğul, bizim âşıkların gelmesine daha çok zaman var. Sazın yanında olduğuna göre bir şeyler çalıp söylesen de dinlesek hele.” dedi.

Zaten buraya da onun için gelmişlerdi.

Emrah aldı sazı eline:

Dedim inci nedir, dedi dişimdir
Dedim kalem nedir, dedi kaşımdır
Dedim on beş nedir, dedi yaşımdır
Dedim daha var mı, dedi ki yok yok
...

Emrah'ın türküsü bitince herkes onu tebrik etti. "Kimsin, necisin, nerden geldin?" diye birçok soru sordular.

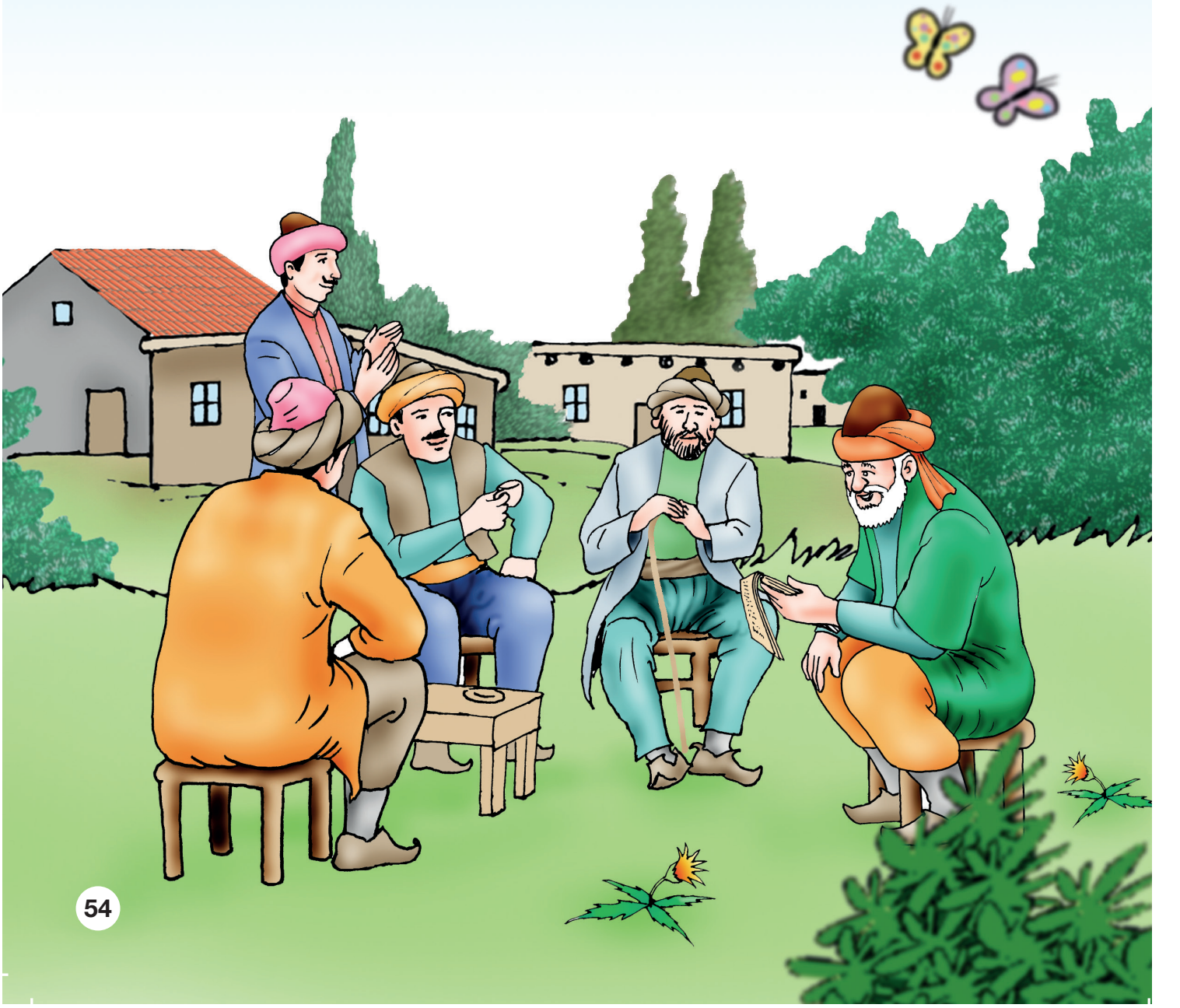
Kahvehaneci de: "Oğul, bu kahve şimdiye kadar böyle âşık görmedi. Ağzına sağlık, sağ ol, var ol! Kahvehanemizi şenlendirdin." dedi.

Bundan sonra Emrah'ın adı dilden dile yayıldı. Şiirleri gönülden gönüle aktı.

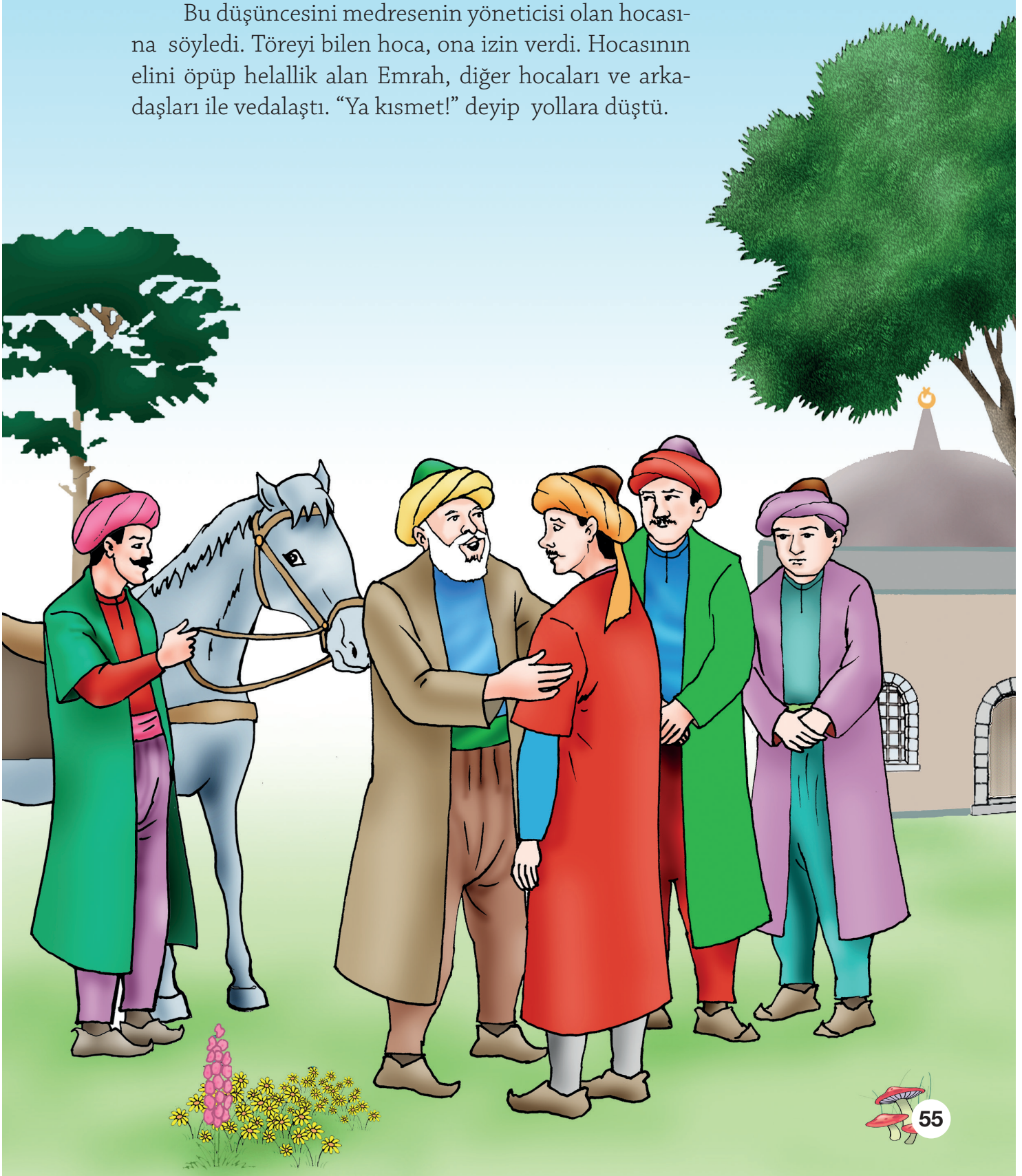
O devirlerde Anadolu'da insanlar, âşıklara çok değer veriyordu. Emrah, kısa zamanda halk tarafından tanınıp bilinmeye başladı. Hem divan hem tekke hem de halk edebiyatı alanlarında şiirler yazdığı için halkın her kesimi tarafından sevilip sayılıyordu.

Emrah'ın şiirleri "cönk" adı verilen el yazması defterlerde yer almaya başladı. Böylece hem ünü arttı hem de eserleri daha geniş kitlelere ulaştı.

O artık Âşık Emrah olarak tanınıyordu. Âşıkların töresine uyarak Anadolu'yu gezmeye karar verdi.

Bu düşüncesini medresenin yöneticisi olan hocasına söyledi. Töreyi bilen hoca, ona izin verdi. Hocasının elini öpüp helallik alan Emrah, diğer hocaları ve arkadaşları ile vedalaştı. "Ya kısmet!" deyip yollara düştü.

Önce köyüne uğrayan Emrah, oradan Bayburt'a geçti. Sonra Gümüşhane'ye, oradan Trabzon'a gitti. Burada Azlumoğlu'nun kahvehanesinde saz çalıp türkü söyleyerek halkın gönlünde taht kurdu.

Ela gözlerini sevdiğim dilber
Sen benim derdime deva bilmezsin
Sen nasıl tabipsin, yoktur ilacın
Yürekte yaramı sarabilmezsin
...

Emrah der ki yalan oldu sözlerin
Muhabbeti can evinde gizlerim
Ne durursun, ağlasana gözlerim
Gitti, kaşı kara görebilmezsin

Emrah daha sonra köyüne geri döndü. Bir süre sonra yine yollara düştü. Sivas'a geldi. Burada Havuzlubahçe adındaki âşıklar kahvehanesinde saz çalıp türkü söyledi.

Türkülerindeki akıcılık ve duygu zenginliği halkın ona olan sevgisini iyice artırdı.

Tutam yâr elinden, tutam
Çıkam dağlara dağlara
Olam bir yaralı bülbül
İnem bağlara bağlara

Birin bilir, binin bilmez
Bu dünya kimseye kalmaz
Yâr ismini desem olmaz
Düşer dillere, dillere

Emrah der ki bu günümdür
Arşa çıkan tütünümdür
Yâre gidecek günümdür
Düşem yollara yollara

Anadolu'nun bir çok şehrini gezen Âşık Emrah, sonunda Niksar'a yerleşti.

1860 yılında vefat ettiği sanılan Âşık Emrah'ın mezarı Niksar'ın Karşıbağ Mahallesi Tekkebayır Mezarlığı'ndadır.

Âşık Emrah, Tokatlı Nuri başta olmak üzere çok âşık yetiştirmiş, ayrıca bir çok âşığı da etkilemiştir.

